

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. februarija 1880.

Obseg: Glas kmeta o žalostnem stanju kmetijstva. — Nakaljevanje jabolčnih in hruševih pešek. — Dobro orodje — velika pomoč kmetijstvu. (Konec.) — Govor poslanca dr. Poklukarja o postavi zemljiškega davka v zbornici poslancev 10. sveč. t. l. — Slovensko slovstvo. — Potovanje po Bosni. (Dalje.) — „Ad Publicanos“. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Glas kmeta o žalostnem stanju kmetijstva.

Kakor prijatelj svojemu dobremu prijatelju rad po-
toži krivico, ki se mu godi v javnem življenju, tako naj
tudi jaz povem nekatere nadloge in krivice, katere se
godé nam kmetom.

Da se kmetu godi slaba, to mislim, da mora pripo-
znati vsak, kdor prav pozná kmetijstvo in njegove raz-
mere. Komaj se kmet rodi, ima uže matiko na rami;
on trdo dela od zore do mraka, pa ko leto preteče, mu
za njegov trud družega ne ostane, kakor to, da je eno
leto stareji. Njemu so vsi elementi sovražni, kajti zdaj
mu polje toča pobije, zdaj nastane prevelika suša ali
deževje in uniči poljske pridelke; ostra zima mu za-
mori jesensko setev, v hlevu pa mu živina pogine. Na
kratko rečeno: noben stan nima toliko vremenskih so-
vražnikov kakor stan kmetijski.

Od druge strani mu pa cesarska in deželna gospo-
ska naklada brezštevilnih davkov, kolikor si jih kdo
misliti more. V takih vednih stiskah in nadlogah je pa
prisiljen za stvarne potrebe na posodo jemati denarja,
od katerega mora visoke obresti odrajtovati. O tem pa
uže star pregovor pravi: „kdor je dolžan, je na zdra-
vem bolan“.

Kaj pa potem, če hočejo upniki svoj denar povr-
njen imeti, vrh tega pa še gospóska neusmiljeno tirja
davke! Kaj hoče revni kmet v takem položaju početi?
Denarja nič, tržiti pa tudi ne s čim! Nekoliko časa
revež dolgove z ene rame na drugo preklada in po-
slednjič pride na kant.

Žalostno pa resnično je. Če tako še dalje pojde,
bode v malo letih kmetijstvo popolnoma propadlo, da
ne bode nobenega svobodnega kmeta, ampak sami sužnji.

Veliko sto let je bil kmet v težke spone zakovan,
da je moral desetino dajati in tlako delati; al zdaj, ko
je komaj tega rešen in je nekoliko bolj svoboden po-
stal, uže se mu znova naklada drugo težko breme pre-
tiranih davkov vsake vrste, ki se tako naraščajo, da jih
kmet uže več zmagovati ne more. Kaj so pa še druga
plačila, ki se nahajajo vsled neugodnih postav, ki so po
večem tako osnovane, da merijo le na to, da kmetu
praznijo mošnja; tako na pr. postava, ki veli, da vsa
privatna pisma za pravne zadeve morajo zdelana biti
pri notarjih, in postava za iztirjanje davkov po ekse-
kutorjih.

Še druge postave, ki kmeta težijo in hudo tarejo
pa so: postava, po kateri je vsak podvržen vojašk,
službi. — nova šolska postava, katera ljudske učitelje
odvezuje organistove službe, — postava, da se sme
vsak hlapec „na hlače“ ženiti brez občinskega dovo-
ljenja. In tako bi lahko naštel cele litanije takih po-
gubnih postav, katere je prejšnja liberalna stranka vstva-
rila kmečkemu stanu na škodo, vzela mu pa je tisto
dobro postavo, ki ga varuje odrtije.

Pa morebiti utegne kdo poreči, da je to uže vse
res, pa kmet ne zna umno gospodariti, ker se zme-
rom preveč drži starega kopita, ter se noče nič novega
in boljšega poprijeti. A, stoj prijatelj! ta ugovor ne
velja v obče. Takih kmetov je le malo, pač pa je
veliko takih, o katerih se sme reči, da so na vse strani
zvedeni in varčni gospodarji, ki marljivo svoje posestvo
obdeljujejo, al vendar pri vsem tem ne morejo naprej.

Če je pa taka, kaj pa je storiti, da se kmetu spet
na noge pomaga? Treba je, da visoka vlada svoje oči
bolj pozorno obrača na kmečki stan, in da naši domo-
ljubni slovenski državni poslanci krepko delajo na to,
da se davki znižajo in pa slabe postave predelajo tako,
da bodo vstrezale ljudstvu. Dajte nam dobrih postav in
zmernih davkov, in svet bo imel vso drugo podobo.

M. Ilovar.

Gospodarske skušnje.

Nakaljevanje jabolčnih in hruševih pešek.

Približuje se pomlad in ž njo vred tudi setev pešek
sadnega drevja. Vsakemu kolikor toliko izurjenemu sad-
jerejcu je pa gotovo znano, da, ako se jabolčne in hru-
ševe peške suhe sejejo in se tisto spomlad v zemlji
dobro ne zmočijo (vlage ne navzamejo) in zmrznejo, je
delo toliko kot zastonj, ker peške tisto leto ne zelené
in jih potem miši ali pa druge živali požro, ali pa tudi
še celó segnijo. Kdor ima toraj kaj takega semena, ali
ga naročenega prepozno dobí, ni še nič zamujenega, ker
se temu z nakaljenjem lahko pomaga in se zaželeni
vspan doseže.

Nakaljujejo se pa peške tako-le: Suho seme se 24
do 48 ur v vodi namaka; potem se voda odcedí, peške
se denejo v majhen žakliček (dobro služi v to kak
star, še ne raztrgan žep) in se sè žakličem vred za
kak poldrugi decimeter globoko na solčnem kraju (naj-
bolje ob kakem zidu) v rahlo zemljo zakopljejo.
Ako seme prestaro ali pa sprideno ni in imajo klice še

moč življenja v sebi, bo v 4—5 tednih, ako je pa dobro toplo, še poprej se razpokalo in kaliti začelo. Ko so se tako peške nakalile, se varno iz žaklička v kako skledo stresejo in nekoliko s pepelom pomešajo (kar dobro kebrove črve „ogrc“ od mladih korenin odganja), potem se v gredico, za setev pripravljeno, v jamice, po 3 do 5 centimetrov globoke, vrstoma vsejejo.

Ta poskušnja se mi je lansko leto, ko je bilo vedno o pravem času za setev pešek premokro, in sem jih nekoliko zadnje dni aprila, a nekoliko pa še le meseca maja vsejal, prav dobro obnesla.

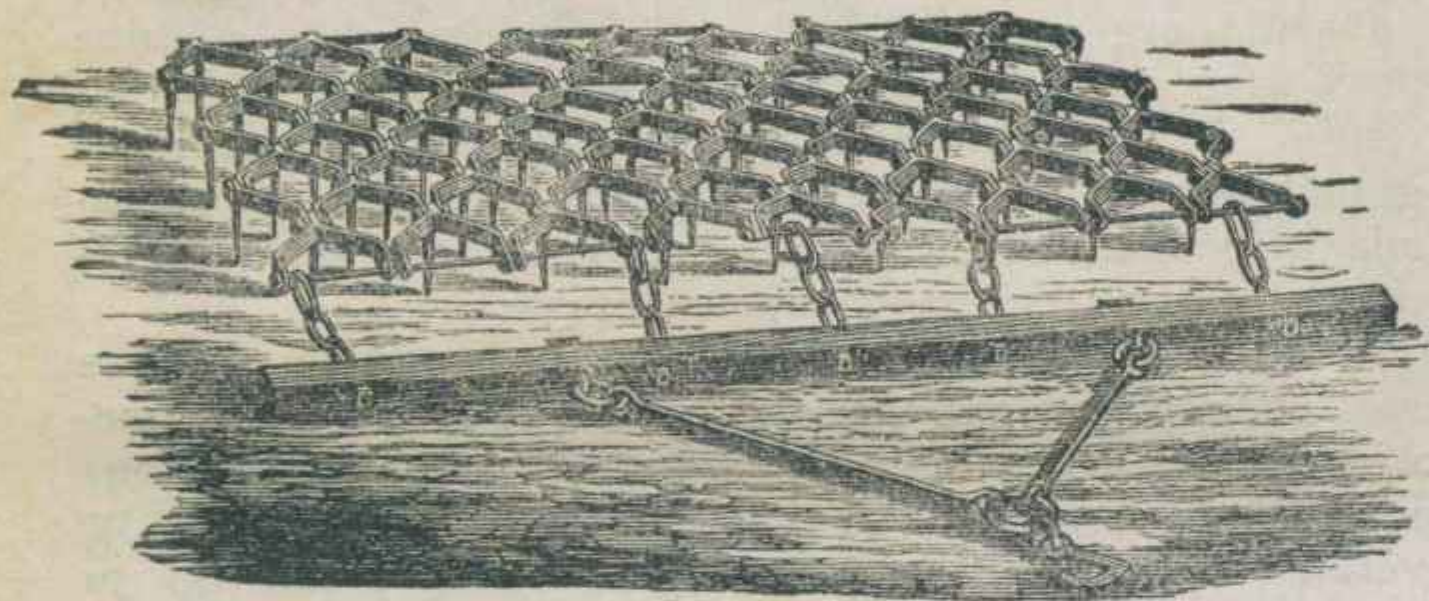
Matija Rant, národní učitelj.

Dobro orodje — velika pomoč kmetijstvu.

(Dalje in konec.)

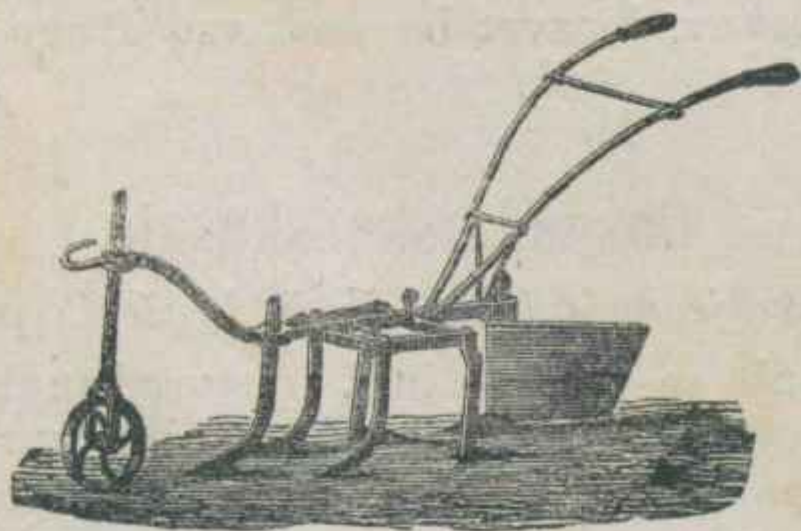
Gospod Bohrer pa izdeluje vrh tega tudi še mnogo družega orodja po pošteni ceni, na priliko, brane, okopače, osipače, sejalnice, razrušnike itd.

Naj tedaj iz Bohrerjeve fabrike našim bralcem predstavimo še dvojno orodje, oboje jako koristno. Eno je senožeška brana (Wiesen-Egge), ki jo sledeča podoba kaže in kateri je cena za enega konja 35 gld., za dva pa 40 gold.

Ta brana je za umno obdelovanje senožet ali travnikov neobhodno potrebna. Ker ima veliko število členov, se zato lepo prilega tudi neravni zemlji travnikov in ves mah izruva iz njih, krtine poravnava, zrahljava trdo rušino in tako travnik zboljšuje prav tako, kakor gnoj.

Drugo orodje je pa stroj za okopavanje in osipovanje koruze (Türken-Cultivator).

Gospod Bohrer izdeluje to orodje, katero se ob enem rabiti more za okopovanje in pa osipovanje koruze, krompirja in repe. Cena mu je 25 gold.

Gospod prof. Povše o tem orodju piše „Novicam“ tako-le: „Osipalno oralo kaj lepo in popolno delo opravlja tako, da skoro še lepše osipa, kakor matika. Jaz nimam navade priporočati posebno malemu kmetovalcu dragocenih strojev, pa ker želim kmetu dobro, česar me ne le bukve učé, ampak lastno prepričanje, zato svetujem prav iz srca, naj bi si vsak gospodar priskrbel: dober plug, brano in okopovalni in osipalni stroj.

Mi smo letos s tem orodjem na naši šolski kmetiji krompir, sirk, zelje itd. okopavali in osipali in za to delo 3krat manj potrosili kakor pa takrat, ko smo dali

obdelavati njive z matiko. Za okopavanje enega hektara koruze je treba 28 do 36 delavcev; računajmo jih po 60 krajc., tedaj to stane 16 gold. 80 krajc. do 21 gold. 60 krajc.; z okopovalnim strojem pa se okopljeta na dan 2 hektara; en konj stane na dan 2 gold. 50 kr., 2 delavca po 60 kr. pa 1 gold. 20 kr.; za okopovanje med rastlinami še 10 delavcev po 60 kr., to je 6 gold., toraj vse skupaj 9 gold. 70 kr.; ta svota pa se mora razdeliti na 2 dela, ker s tem sta se 2 hektara obdelala, toraj za en hektar le 4 gold. 85 krajc. Kak velik razloček med 16 gold. 80 krajc. in 4 gold. 85 krajc.!

Za osipanje enega hektara je treba 25 delavcev po 60 krajc., tedaj 15 gold. Če pa osipamo z osipalnikom, pa v enem dnevu 2½ do 3 hektare osujemo z enim konjem in 2 delavcema, tu pa stane: en konj na dan 2 gold. 50 kr., 2 delavca po 60 kr., 1 gold. 20 krajc., skupaj tedaj 3 gold. 90 kr. Računajmo, da smo le 2 hektara osuli, pokaže se, da za osipanje koruze na enem hektaru ni treba več kakor 1 gold. 50 krajc. do 2 gold. Zopet kak velik dobiček, mesto 15 gold. le 2 gold.!

Ker Bohrerjevo okopovalno in osipalno oralo le malo stane, lahko si ga omislijo naši gospodarji, ter si bodo mnogo stroškov prihranili in tudi jim ne bo treba prositi delavcev za milost, da jim pridejo o pravem času okopat in osut razne setve, — povdarjam pa: o pravem času, ker na njivi, kjer prerašča plevel rastline, bo malo koruze, malo krompirja itd. Saj je resničen stari ljudski pregovor, „da se krompir pod matiko redi“ in ker smo sedaj uže za eno stoletje naprej, bomo rekli: „okopovalne rastline se debelé le z okopovalnim in osipalnim orodjem“ in jaz pa rečem še: gospodar si zamore odebeliti mošnjo le, če ume pomagati si, če zna prihraniti si nepotrebnih stroškov. Saj zato nosimo prelepi naslov: „ekonom“ ali „gospodar“, toraj moramo tudi umeti povsod kaj prištediti in dandanes v teh težavnih časih, ko zdihujemo pod raznimi bremenmi, treba pač na vse paziti, da dosežemo namen, in sicer z najmanjšimi stroški. —

Po vse resnične besede, ki naj bi si jih naši kmetovalci globoko v srce vtisnili!

Kdor želi cenik Bohrerjevih strojev, naj se obrne do njega v Celovec pod naslovom: Thomas Bohrer, Schmiedmeister und Constructeur landwirthschaftlicher Geräthe in Klagenfurt (Heiligergeist-Platz).

Iz državnega zbora.

Govor poslanca dr. Poklukarja o postavi zemljiškega davka v zbornici poslancev 10. sveč. t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Slavna zbornica! Od vseh strani je bilo danes enoglasno pripoznano, da je vprašanje: imajo li reklamacijske komisije sestaviti se iz samostojnih ljudi (davkoplačevalcev) ali iz c. kr. uradnikov, za nas, ki posestnike zastopamo, največe važnosti. To tudi je popolno moje prepričanje, da tisti, ki imajo to postavo izpeljati, so večje važnosti, nego marsikake druge določbe postave. Saj smo uže dostikrat skusili, da so zdaj uradniki isto postavo tako, zdaj drugače izvrševali. Škonca na pr. je z zemljiško postavo šlo prav počasi, a plače so bile obilne; sčasoma pa so začeli štediti in nazadnje so skoparili tako, da je bilo to naravnost škodljivo stvari sami.